

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سبقت عالی

شماره: ۹۳/۹۴۶۴۷

تاریخ: ۱۳۹۳/۰۴/۱۰

پست: دارد

شماره:

تاریخ:

پست:

«سال ۱۳۹۳ اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی ارسال می‌گردد.

باسلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند، در اجرای بند (۶) ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور، مصوب سال ۱۳۵۱، «آیین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و ظهرنویسی از طرف بانک‌ها» که صرفاً مشتمل بر نوع و حداقل میزان وثایق لازم برای صدور ضمانت‌نامه‌های بانکی بوده است، پس از تصویب در شورای پول و اعتبار و برای سالیان متمادی به عنوان ضوابط ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی ملاک عمل شبکه بانکی کشور قرار گرفت. لیکن، با گذشت زمان و تغییر شرایط و مقتضیات زمان، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با ابهامات و سئوالات زیادی پیرامون مسائل مربوط به صدور، تمدید، ابطال، مطالبه، پرداخت، وثایق، مفقودی، جعل و ... ضمانت‌نامه‌های بانکی مواجه شدند. از این رو، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران علاوه بر اصلاح چندباره «آیین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و ظهرنویسی از طرف بانک‌ها»، رویه‌های جدیدی را نیز برای هریک از موارد فوق‌الذکر، از طریق رایحه رهنمود و یا بخشنامه‌های لازم‌الاجرا، به شبکه بانکی کشور اعلام و ابلاغ نمود.

با عنایت به موارد فوق‌الذکر، به منظور یکسان نمودن رویه‌های صدور، اصلاح، تمدید، مطالبه، پرداخت و ... ضمانت‌نامه‌های بانکی، تدوین دستورالعملی جامع در این زمینه، بیش از پیش ضرورت یافت. در اجرای این مهم، «آیین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و ظهرنویسی از طرف بانک‌ها» به طور کامل در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورد بازنگری واقع شد و با استناد به بند (ب) ماده (۱۱) و بند (۶) ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور و همچنین با استفاده از «مفاد آیین‌نامه یادشده»، «نکته نظرات بانک‌ها، مؤسسات اعتباری و نهادهای نظارتی»، «آخرین نسخه مقررات متحدالشکل ضمانت‌نامه‌ها (URDG758)» و نهایتاً «ظرفیت‌های موجود در حوزه فن‌آوری‌های نوین بانکداری» به ویژه سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)، دستورالعمل جدیدی تحت عنوان «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)» در هشت فصل مشتمل بر پنجاه و هفت ماده و شانزده تبصره تدوین و در یک‌هزار و یک‌صد و هفتاد و ششمین

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۹۳/۲/۹ به تصویب رسید. دستورالعمل حاضر در مقایسه با ضوابط قبلی، دارای نکات جدید و حائز اهمیتی است که مهم ترین آنها به شرح زیر می باشد:

۱- اعتبارسنجی و رعایت ضوابط ناظر بر مبارزه با پول شویی

در این دستورالعمل، مؤسسات اعتباری موظف شده اند که پیش از صدور ضمانت نامه، از رعایت قانون و مقررات ناظر بر مبارزه با پول شویی به ویژه ضوابط شناسایی مشتریان در خصوص ضمانت خواه و نیز سایر ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، اطمینان حاصل نموده و نسبت به اعتبارسنجی ضمانت خواه، اقدامات لازم را اتخاذ نمایند. لازم به توضیح آن که به موجب مفاد دستورالعمل جدید، صدور ضمانت نامه برای ضمانت خواهی که دارای سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده و یا بدهی غیر جاری نزد شبکه بانکی کشور می باشد، ممنوع می باشد.

۲- مدیریت مطالبات بانکی

جهت جلوگیری از غیرجاری شدن مطالبات بانکها ناشی از پرداخت وجه ضمانت نامه های بانکی، این دستورالعمل مقرر نموده است؛ چنانچه ضمانت خواه، حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ پرداخت وجه ضمانت نامه به ذی نفع، وجه مذکور را به مؤسسه اعتباری پرداخت نماید، مؤسسه اعتباری موظف به وصول و استیفای مطالبات خود از ضمانت خواه، از طریق وثایق وی می باشد.

۳- پیش گیری از بروز تخلفات احتمالی

به منظور کاهش میزان تخلفات و سوء استفاده از منابع بانکی، در دستورالعمل جدید:

الف- صدور ضمانت نامه به منظور تضمین وام یا تسهیلات اعطایی بانک و مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانت نامه و سایر بانکها و مؤسسات اعتباری ممنوع اعلام شده است.

ب- از زمان پرداخت وجه ضمانت نامه به ذی نفع از سوی مؤسسه اعتباری، تا زمان وصول کامل مطالبات مؤسسه اعتباری از ضمانت خواه، ایجاد تعهدات و یا اعطای تسهیلات به ضمانت خواه، از سوی هر یک از بانکها و مؤسسات اعتباری ممنوع می باشد.

پ- صدور ضمانت نامه برای اشخاص (ذی نفع و ضمانت خواه) غیردولتی، منوط به اخذ مجوز از ادارات مرکزی بانک صادرکننده شده است.

ت- ضمانت نامه، قابل تنزیل و یا قابل انتقال به غیر نبوده و مؤسسه اعتباری موظف است تمام نسخ ضمانت نامه صادره را به عبارت «غیر قابل انتقال» مهور نماید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۴- مدیریت زمان ارایه درخواست‌ها

در دستورالعمل جدید، در خصوص زمان ارایه درخواست تمدید و یا پرداخت ضمانت‌نامه، که پیش از این محل اختلاف بود، به صراحت تعیین تکلیف شده است به نحوی که موافقت با درخواست پرداخت و یا تمدید ضمانت‌نامه‌هایی که پس از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار واصل می‌گردد، ممنوع اعلام شده است. همچنین صدور ضمانت‌نامه‌ای که خود به خود و بدون درخواست کتبی ذی‌نفع قابل تمدید باشد، در این دستورالعمل ممنوع شده است.

۵- استقلال ضمانت‌نامه

این دستورالعمل، با رویکرد مستقل بودن ضمانت‌نامه از قرارداد و یا سایر انواع روابط پایه نگارش شده است. در همین ارتباط، در ماده (۶) این دستورالعمل، تصریح شده است: «مؤسسه اعتباری ضمانت‌نامه را به استناد ماده (۱۰) قانون مدنی صادر می‌نماید. تعهدات ناشی از صدور ضمانت‌نامه از رابطه پایه و سایر روابط و قراردادهای مربوط مستقل بوده و اختلافات میان ضمانت‌خواه و ذی‌نفع و یا ایرادات ادعاهای مربوط به آنها، در تعهد مؤسسه اعتباری به پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، مؤثر نخواهد بود».

۶- سامانه پیام

در این دستورالعمل، به منظور اعمال نظارت و کنترل بیشتر از سوی واحدهای ذی‌ربط در مؤسسات اعتباری و همچنین از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در زمینه صدور، اصلاح، تمدید، مطالبه، پرداخت، خاتمه و ابطال ضمانت‌نامه‌های بانکی، مؤسسات اعتباری موظف شده‌اند:

الف- به ازای صدور هر ضمانت‌نامه بانکی، نسبت به اخذ یک شماره اختصاصی از سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی بانک مرکزی (سپام) اقدام نمایند.

ب- هر یک از رویدادهای صدور، اصلاح، تمدید، پرداخت، خاتمه و ابطال ضمانت‌نامه‌های بانکی را در این سامانه ثبت نمایند.

سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)، سامانه‌ای است که در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران راه اندازی شده و امکان تبادل تمامی پیام‌های مالی بین بانکی به طور متمرکز، از جمله پیام‌های مربوط به اعتبار اسنادی داخلی ریالی و ضمانت‌نامه بانکی ریالی را به صورت استاندارد فراهم می‌سازد. مهم‌ترین مزایای استفاده از سامانه مورد اشاره عبارت است از اختصاص یک شماره منحصر به فرد به هر یک از

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ضمانت‌نامه‌های بانکی صادره، ممانعت از صدور ضمانت‌نامه‌های جعلی، کانالیزه کردن صدور ضمانت‌نامه و الزام بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به رعایت مقررات مربوط به آن و حصول اطمینان از صحت مکاتبات و پیام‌های مختلف با توجه به ایمن بودن شبکه تبادل اطلاعات. لازم به توضیح آن‌که از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، ضمانت‌نامه‌هایی که خارج از این سامانه صادر شده و شماره اختصاصی برای آن اخذ نگردیده باشد، از درجه اعتبار ساقط و مسئولیت تمامی پیامدها و عواقب ناشی از آن، بر عهده مؤسسه اعتباری است.

۷- مقابله با جعل ضمانت‌نامه

به منظور مقابله با پدیده جعل ضمانت‌نامه‌های بانکی و سوءاستفاده از این ابزار و خدمت بانکی، مؤسسات اعتباری در این دستورالعمل موظف شده‌اند سامانه‌ای را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود طراحی و پیاده‌سازی نمایند؛ به نحوی که ذی‌نفع، با مراجعه به سامانه مزبور و درج شماره اختصاصی ضمانت‌نامه و شناسه/کد ملی خود، به مشخصات ضمانت‌نامه مذکور دسترسی داشته و از اصالت ضمانت‌نامه صادره، اطمینان حاصل نماید.

با عنایت به مراتب فوق، ضمن ارسال یک نسخه از «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)»، مصوب یک‌هزار و یک‌صد و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۲/۹ شورای پول و اعتبار، به استحضار می‌رساند دستورالعمل مذکور سه ماه پس از تاریخ صدور این بخشنامه لازم‌الاجرا می‌باشد. از این رو، خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن اتخاذ تمهیدات و مقدمات لازم جهت اجرای این دستورالعمل، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن، تأکید و نظارت دقیق به عمل آید. / ۲۰۰۶۲۳

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

« اداره مطالعات و مقررات بانکی »

دستورالعمل ناظر بر ضمانت نامه بانکی (ریالی)

بنام خدا

دستورالعمل ناظر بر ضمانت نامه بانکی (ریالی)

شورای پول و اعتبار در یک هزار و یکصد و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۲/۹ به استناد بند (۶) ماده (۱۴) و بند (ب) ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیرماه ۱۳۵۱، «دستورالعمل ناظر بر ضمانت نامه بانکی (ریالی)» را که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می شود، در ۵۷ ماده و ۱۶ تبصره به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مشروح مربوط به کار می روند:

- ۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- **مؤسسه اعتباری:** بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی یا شعبه مؤسسه اعتباری خارجی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد.
- ۳- **شعبه مؤسسه اعتباری خارجی:** واحد عملیاتی از یک مؤسسه اعتباری خارجی که با مجوز بانک مرکزی و تحت نظارت آن بانک، به انجام عملیات مجاز بانکی در جمهوری اسلامی ایران مبادرت دارد.
- ۴- **ضمانت نامه بانکی:** که در این دستورالعمل ضمانت نامه نامیده می شود، سندی است که به موجب آن مؤسسه اعتباری به طور غیرقابل برگشت متعهد می شود به محض اعلام و مطالبه هر میزان از وجه مندرج در آن توسط ذی نفع، با رعایت مفاد این دستورالعمل، وجه مطالبه شده را به ذی نفع پرداخت نماید.
- ۵- **ضمانت خواه:** شخصی که تعهداتی را به موجب روابط پایه در قبال ذی نفع بر عهده دارد و برای تضمین ایفای آن تعهدات، از مؤسسه اعتباری تقاضای صدور ضمانت نامه می نماید.
- ۶- **ذی نفع:** شخصی که ضمانت نامه به نفع وی صادر می شود.
- ۷- **رویداد:** واقعه ای است که طبق شرایط مندرج در ضمانت نامه، با وقوع آن، اعتبار ضمانت نامه خاتمه می یابد.

۸- **خاتمه اعتبار:** تاریخ یا رویدادی که طبق شرایط ضمانت‌نامه با واقع شدن هریک از آنها (هرکدام که زودتر واقع شوند)، ضمانت‌نامه از درجه اعتبار ساقط می‌شود.

۹- **مدت اعتبار:** فاصله زمانی تاریخ صدور تا خاتمه اعتبار ضمانت‌نامه.

۱۰- **وجه ضمانت‌نامه:** مبلغی که در متن ضمانت‌نامه درج و قابل پرداخت به ذی‌نفع است.

۱۱- **رابطه پایه:** قرارداد، شرایط مناقصه و مزایده یا هر رابطه حقوقی دیگری بین ضمانت‌خواه و ذی‌نفع؛

۱۲- **بدهی غیر جاری:** آندسته از بدهی‌های اشخاص به مؤسسه اعتباری که مطابق با دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار، در طبقات غیر جاری قرار می‌گیرد.

۱۳- **عوامل قهری:** هر اتفاق خارج از کنترل مؤسسه اعتباری از جمله جنگ، سیل، زلزله و آتش‌سوزی که باعث توقف فعالیت‌های مؤسسه اعتباری می‌گردد.

۱۴- **سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام):** سامانه‌ای که در بانک مرکزی راه‌اندازی شده و امکان تبادل تمامی پیام‌های مالی بین بانکی را به طور متمرکز و به صورت استاندارد، فراهم می‌سازد.

فصل دوم- صدور ضمانت‌نامه

ماده ۲- مؤسسه اعتباری بنا به درخواست ضمانت‌خواه و پس از اخذ وثایق کافی از وی، می‌تواند طبق شرایط مندرج در این دستورالعمل، اقدام به صدور ضمانت‌نامه نماید.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانت‌نامه، از رعایت قانون و مقررات ناظر بر مبارزه با پول‌شویی به ویژه ضوابط شناسایی مشتریان در خصوص ضمانت‌خواه و نیز سایر ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، اطمینان حاصل نموده و نسبت به اعتبارسنجی ضمانت‌خواه اقدام نماید.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور ضمانت‌نامه، وضعیت بدهی غیر جاری و چک برگشتی ضمانت‌خواه را از «سامانه یکپارچه اطلاعاتی مشتریان» نزد بانک مرکزی استعلام نماید. در خصوص اشخاص حقوقی، استعلام یادشده علاوه بر شخص حقوقی، شامل صاحبان امضای مجاز و اعضای هیأت مدیره آن اشخاص نیز می‌گردد.

ماده ۵- صدور ضمانت‌نامه برای ضمانت‌خواه که دارای سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده و یا بدهی غیر جاری نزد شبکه بانکی کشور می‌باشد، ممنوع است.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری ضمانت‌نامه را به استناد ماده (۱۰) قانون مدنی صادر می‌نماید. تعهدات ناشی از صدور ضمانت‌نامه از رابطه پایه و سایر روابط و قراردادهای مربوط مستقل بوده و اختلافات میان ضمانت‌خواه و ذی‌نفع و یا ایرادات و ادعاهای مربوط به آنها، در تعهد مؤسسه اعتباری به پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، مؤثر نخواهد بود.

ماده ۷- به جز درج تاریخ یا قید گذشت زمان معینی، ضمانت‌نامه نباید حاوی شرطی باشد که نتوان برای احراز تحقق آن شرط، مدرکی ارائه کرد.

تبصره- اسناد و مدارک موضوع این ماده باید به طور صریح در متن ضمانت‌نامه قید گردد.

ماده ۸- ضمانت‌نامه باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

- ۱- مشخصات و نشانی ضمانت‌خواه و ذی‌نفع؛
- ۲- نام مؤسسه اعتباری و مشخصات شعبه صادرکننده ضمانت‌نامه؛
- ۳- شماره، تاریخ و موضوع رابطه پایه که ضمانت‌نامه بر اساس آن صادر می‌شود؛
- ۴- شماره منحصر به فرد موضوع ماده (۹) این دستورالعمل؛
- ۵- وجه ضمانت‌نامه به عدد و حروف؛
- ۶- تاریخ صدور؛
- ۷- تاریخ خاتمه اعتبار؛
- ۸- رویداد خاتمه اعتبار (در صورت وجود)؛
- ۹- تمبر مالیاتی.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانت‌نامه، نسبت به ثبت آن در سامانه سپام و اخذ شماره منحصر به فرد از سامانه مزبور اقدام نماید.

ماده ۱۰- به استثنای نسخه اصلی ضمانت‌نامه که مختص ذی‌نفع است، سایر نسخ آن باید به عبارت «غیر قابل مطالبه» ممهور گردند.

ماده ۱۱- ضمانت‌نامه، قابل انتقال به غیر نمی‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است تمامی نسخ ضمانت‌نامه صادره را به عبارت «غیر قابل انتقال» ممهور نماید.

فصل سوم- اصلاحیه ضمانت‌نامه

ماده ۱۲- صدور اصلاحیه ضمانت‌نامه منوط به ارائه درخواست کتبی ذی‌نفع/ضمانت‌خواه در طول مدت اعتبار ضمانت‌نامه و طی مراحل زیر می‌باشد:

۱- مؤسسه اعتباری موظف است، پس از دریافت تقاضای اصلاحیه، موافقت یا عدم موافقت خود را با اعمال اصلاحیه، به درخواست‌کننده اعلام نماید.

۲- مؤسسه اعتباری در صورت موافقت با اعمال اصلاحیه مورد درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه، موظف است جزئیات مربوط به اصلاحیه مزبور را جهت اخذ موافقت کتبی، به طرف دیگر ضمانت‌نامه ابلاغ نماید.

۳- در صورت موافقت کتبی طرف دیگر با اعمال اصلاحیه، مؤسسه اعتباری باید اصلاحیه مزبور را صادر نماید.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور اصلاحیه‌ای که منجر به افزایش وجه ضمانت‌نامه می‌شود، نسبت به تعدیل وثایق مطابق با مواد (۳۶)، (۳۷) و (۳۸) این دستورالعمل اقدام نماید.

ماده ۱۴- صدور اصلاحیه ناشی از پرداخت بخشی از وجه ضمانت‌نامه، سررسید شدن تاریخ و یا واقع شدن شرایط مندرج در متن ضمانت‌نامه، از طی مراحل مذکور در ماده (۱۲) مستثنی بوده و باید مطابق با مفاد ضمانت‌نامه، شرایط مذکور در متن ضمانت‌نامه و مقررات این دستورالعمل صورت پذیرد.

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری موظف است صدور هرگونه اصلاحیه ضمانت‌نامه ناشی از درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه، پرداخت بخشی از وجه ضمانت‌نامه و یا سررسید شدن تاریخ و یا واقع شدن شرایط مندرج در متن ضمانت‌نامه را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۱۶- صدور هرگونه اصلاحیه ضمانت‌نامه، مطابق ضوابط و مقررات زمان صدور اصلاحیه امکان‌پذیر می‌باشد.

فصل چهارم - تمدید ضمانت‌نامه

ماده ۱۷- تمدید ضمانت‌نامه صرفاً با ارایه درخواست مجزا توسط ذی‌نفع، حداکثر به مدت یک سال در هر نوبت امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری می‌تواند ضمانت‌نامه را صرفاً با رعایت ضوابط و مقررات و شرایط زیر تمدید نماید:

۱- درج متن زیر در ضمانت‌نامه و تکمیل آن در زمان صدور ضمانت‌نامه:

«این ضمانت‌نامه بنا به درخواست کتبی ----- (عنوان ذی‌نفع)، واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار، حداکثر تا تاریخ ----- قابل تمدید می‌باشد و در صورتی که -----

(عنوان مؤسسه اعتباری) قبل از خاتمه اعتبار این ضمانت‌نامه، نتواند و یا نخواهد مدت آن را تمدید کند و یا ----- (عنوان ضمانت‌خواه) به هر نحو موجب این تمدید را فراهم نسازد، -----
(عنوان مؤسسه اعتباری) متعهد است بدون آنکه احتیاجی به درخواست مطالبه وجه ضمانت‌نامه توسط ذینفع باشد، وجه ضمانت‌نامه را در وجه و یا به حواله کرد ----- (عنوان ذی‌نفع) پرداخت کند.»
۲- وصول درخواست کتبی ذی‌نفع مبنی بر تمدید ضمانت‌نامه صرفاً تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار.

۳- تعدیل وثایق با رعایت شرایط مندرج در مواد (۳۶)، (۳۷) و (۳۸) این دستورالعمل.

تبصره ۱- ضمانت‌نامه‌ای که فاقد متن مندرج در بند (۱) این ماده باشد، به هیچ وجه قابل تمدید نیست.
تبصره ۲- تمدید ضمانت‌نامه در هر حال منوط به موافقت مؤسسه اعتباری است.
ماده ۱۹- مؤسسه اعتباری موظف است تمدید ضمانت‌نامه را در سامانه سپام ثبت نماید.
ماده ۲۰- تمدید ضمانت‌نامه، مطابق ضوابط و مقررات زمان تمدید امکان‌پذیر می‌باشد.
ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری نباید به درخواست‌های تمدید ضمانت‌نامه واصله پس از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار، ترتیب اثر دهد.
ماده ۲۲- صدور ضمانت‌نامه‌ای که خود به خود و بدون درخواست کتبی ذی‌نفع قابل تمدید باشد، ممنوع است.

فصل پنجم- مطالبه و پرداخت وجه ضمانت‌نامه

ماده ۲۳- مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانت‌نامه، باید با ارایه درخواست کتبی ذی‌نفع تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار و با رعایت کامل شرایط مندرج در ضمانت‌نامه صورت گیرد.
تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانت‌نامه توسط ذی‌نفع را در سامانه سپام ثبت نماید.
ماده ۲۴- چنانچه ضمانت‌نامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک نباشد، در صورت مطالبه وجه ضمانت‌نامه توسط ذی‌نفع، مؤسسه اعتباری موظف است به محض وصول درخواست مطالبه، وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانت‌نامه نمی‌باشد، از محل منابع خود، به ذی‌نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت کند.
در صورت مطابق نبودن درخواست مطالبه با مفاد ضمانت‌نامه، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه دلایل رد درخواست، حداکثر تا پایان وقت اداری روز بعد و چنانچه روز بعد مصادف با خاتمه

اعتبار باشد، تا پایان وقت اداری همان روز به صورت مکتوب به ذی نفع اعلام نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید؛

ماده ۲۵ - چنانچه ضمانت نامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک باشد، در صورت مطالبه وجه ضمانت نامه توسط ذی نفع، مؤسسه اعتباری موظف است پس از وصول درخواست مطالبه، حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری بعد از تاریخ وصول مدارک و مستندات مربوط، آنها را بررسی نماید. در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه و ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانت نامه، مؤسسه اعتباری موظف است وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانت نامه نمی باشد، از محل منابع خود، به ذی نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت کند.

در صورت مطابق نبودن درخواست مطالبه و یا ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانت نامه، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه دلایل رد درخواست، بدون تأخیر و حداکثر تا پایان وقت اداری آخرین روز مهلت پنج روزه بررسی، به صورت مکتوب به ذی نفع اعلام نموده و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید. در صورت عدم اعلام مراتب فوق ظرف مهلت پنج روزه مزبور، مؤسسه اعتباری مکلف است، وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانت نامه نمی باشد، به ذی نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید.

تبصره ۱- چنانچه اسناد و مدارک موضوع این ماده، کمتر از پنج روز مانده به خاتمه اعتبار یا در روز خاتمه اعتبار ضمانت نامه، به مؤسسه اعتباری ارایه گردد، این امر تأثیری در مدت پنج روزه بررسی ظاهر اسناد و مدارک ندارد و این مدت کمتر نخواهد شد.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری موظف است برای اطلاع ذی نفع، موضوع مهلت پنج روزه بررسی مطابق بودن درخواست مطالبه و ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانت نامه و همچنین موضوع تبصره (۱) این ماده را به نحو مقتضی در متن ضمانت نامه مربوط، قید نماید.

ماده ۲۶- در صورتی که مؤسسه اعتباری درخواست مطالبه ذی نفع را مردود اعلام نماید، موظف است درخواست های مجدد ارایه شده تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار از سوی ذی نفع، مبنی بر مطالبه وجه ضمانت نامه را بر اساس مفاد این دستورالعمل بررسی نماید.

ماده ۲۷- چنانچه پرداخت وجه ضمانت نامه طی چند نوبت مد نظر باشد، مؤسسه اعتباری ضمن رعایت مواد (۳۶)، (۳۷) و (۳۸) این دستورالعمل، موظف است وثایقی را از ضمانت خواه اخذ نماید که متناسب با وجوه قابل پرداخت، قابل تفکیک و یا تقسیم باشد.

ماده ۲۸- چنانچه پرداخت وجه ضمانت نامه صرفاً برای یک بار مد نظر باشد، مؤسسه اعتباری موظف است در متن ضمانت نامه قید نماید که پرداخت وجه ضمانت نامه صرفاً برای یک بار امکان پذیر بوده و پرداخت وجه به دفعات، ممنوع است.

ماده ۲۹- برای مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانت نامه، ارایه نسخه اصلی ضمانت نامه از سوی ذی نفع به مؤسسه اعتباری، الزامی است.

تبصره- چنانچه به هر دلیل ارایه اصل ضمانت نامه امکان پذیر نباشد، در صورت صلاحدید مؤسسه اعتباری، پرداخت وجه مورد مطالبه، صرفاً پس از ارایه تعهدنامه بر اساس متن پیوست (۲) این دستورالعمل توسط ذی نفع، امکان پذیر می باشد.

ماده ۳۰- مؤسسه اعتباری موظف است پس از پرداخت بخشی از وجه ضمانت نامه، نسبت به صدور اصلاحیه وجه آن اقدام نماید.

ماده ۳۱- مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از پرداخت تمام یا بخشی از وجه ضمانت نامه به ذی نفع، مراتب را علاوه بر روش مکتوب از سایر طرق به ضمانت خواه، جهت پرداخت وجه مذکور به مؤسسه اعتباری ابلاغ نماید.

تبصره- چنانچه ضمانت خواه، وجه پرداختی به ذی نفع را به مؤسسه اعتباری بازپرداخت نمود، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه تاریخ پرداخت وجه توسط ضمانت خواه، در سامانه سپام ثبت نماید.

فصل ششم- ابطال و خاتمه اعتبار ضمانت نامه

ماده ۳۲- ضمانت نامه در موارد زیر باطل می شود:

- ۱- واقع شدن «خاتمه اعتبار» اعم از وقوع رویداد یا تاریخ (هرکدام که زودتر واقع شود)؛
- ۲- به موجب اعلام کتبی ذی نفع مبنی بر انصراف از مطالبه کل وجه ضمانت نامه یا ابطال آن؛
- ۳- هنگامی که در اثر صدور «اصلاحیه های کاهش وجه ضمانت نامه»، وجه ضمانت نامه به صفر برسد؛

۴- هنگامی که وجه ضمانت نامه در اثر پرداخت به صفر برسد؛

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است ابطال و خاتمه اعتبار ضمانت نامه را حسب مورد، در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۳۳- چنانچه «خاتمه اعتبار» ضمانتنامه منوط به وقوع رویدادی گردد، لازم است اسناد و مدارک مربوط به رویداد منجر به «خاتمه اعتبار»، در متن ضمانتنامه مشخص شود.

ماده ۳۴- در صورت ارایه اسناد و مدارک موضوع ماده (۳۳)، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری بعد از ارایه اسناد و مدارک، ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده را با مفاد ضمانتنامه تطابق داده و در صورتی که ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده را مطابق تشخیص دهد، با رعایت مفاد این دستورالعمل، ضمانتنامه را باطل نموده و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید و نسبت به آزادسازی وثایق ضمانتخواه اقدام نماید.

ماده ۳۵- چنانچه خاتمه اعتبار با روز تعطیلی مندرج در تقویم رسمی کشور مصادف شود، روز کاری بعد از روز تعطیل، به عنوان روز خاتمه اعتبار تلقی می‌گردد.

فصل هفتم- وثایق

ماده ۳۶- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور ضمانتنامه، با توجه به اهلیت و توان اعتباری ضمانتخواه، وثایق لازم و کافی از وی اخذ نماید.

ماده ۳۷- نوع و میزان وثایق بابت صدور انواع ضمانتنامه، بر اساس ضوابطی تعیین خواهد شد که هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری تعیین و ابلاغ می‌نماید. هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری موظف است وثایق موضوع این ماده را به نحوی تعیین نماید که معتبر، سهل‌البیع، قابل نقل و انتقال، از درجه نقدشوندگی بالا برخوردار و بلامعارض باشد تا در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی ضمانتخواه، حقوق مؤسسه اعتباری در حداقل زمان و با کمترین هزینه، استیفاء شود.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری موظف است بابت وثیقه صدور ضمانتنامه شرکت در مناقصه و یا مزایده، معادل دو درصد (۲٪) وجه ضمانتنامه و بابت وثیقه صدور ضمانتنامه گمرکی، معادل بیست درصد (۲۰٪) وجه ضمانتنامه را به صورت «وجه نقد»، «اوراق مشارکت منتشر و یا تضمین شده توسط بانک مرکزی و یا دولت»، «سپرده‌های ریالی نزد مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانتنامه شامل سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، سرمایه‌گذاری مدت‌دار، گواهی سپرده مدت‌دار ویژه سرمایه‌گذاری عام و خاص» و یا ترکیبی از آنها، از ضمانتخواه اخذ نماید.

تبصره ۲- در صورت اخذ سپرده‌های ارزی (سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و یا گواهی سپرده مدت‌دار ویژه سرمایه‌گذاری عام و خاص) به عنوان وثیقه ضمانتنامه

صادر، مؤسسه اعتباری موظف است برای تعیین معادل ریالی این سپرده‌ها، از نرخ اعلام شده توسط بانک مرکزی در تاریخ اخذ وثیقه استفاده نماید.

ماده ۳۸- مؤسسات اعتباری موظفند، وجه موجود در حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و یا سپرده قرض‌الحسنه پس انداز، اعم از ریالی و ارزی که به عنوان وثیقه ضمانت‌نامه صادره در نظر گرفته شده است، نزد مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانت‌نامه و یا هریک از مؤسسات اعتباری دیگر، به میزان وثیقه مورد نظر، در حساب‌های ذی‌ربط مسدود نمایند.

ماده ۳۹- در صورتی که:

۱- وجه ضمانت‌نامه به موجب پرداخت بخشی از آن کاهش یابد و ضمانت‌خواه وجه مزبور را پرداخت نماید، مؤسسه اعتباری می‌تواند بنا به درخواست ضمانت‌خواه، بخشی از وثایق وی را متناسب با وجوه پرداختی، با رعایت مواد (۳۶)، (۳۷) و (۳۸) این دستورالعمل، آزاد نماید.

۲- وجه ضمانت‌نامه حسب شرایط مندرج در آن و یا به درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه کاهش یابد، مؤسسه اعتباری می‌تواند بنا به درخواست ضمانت‌خواه، بخشی از وثایق وی را متناسب با وجوه پرداختی، با رعایت مواد (۱۲)، (۳۶)، (۳۷) و (۳۸) این دستورالعمل، آزاد نماید.

تبصره- آزادسازی وثایق غیرمنقول در اجرای این ماده، منوط به تشخیص مؤسسه اعتباری خواهد بود.
ماده ۴۰- آزادسازی وثایق ضمانت‌خواه در موارد (۱) الی (۳) ماده (۳۲)، منوط به ارایه اصل ضمانت‌نامه می‌باشد.

تبصره- چنان‌چه به هر دلیل ارایه اصل ضمانت‌نامه امکان‌پذیر نباشد، مؤسسه اعتباری می‌تواند در صورت صلاحدید، صرفاً پس از ارایه تعهدنامه بر اساس متن پیوست (۱) این دستورالعمل توسط ضمانت‌خواه، وثایق وی را آزاد نماید.

ماده ۴۱- در صورت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذینفع، چنان‌چه حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ موضوع ماده (۳۱) این دستورالعمل، ضمانت‌خواه وجه مذکور را به مؤسسه اعتباری پرداخت ننماید، مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به وصول و استیفای مطالبات خود از ضمانت‌خواه، از محل وثایق وی، اقدام نماید.

ماده ۴۲- بانک مرکزی در صورت لزوم می‌تواند نوع و میزان وثایق را مورد بازنگری قرار داده و مراتب را به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

فصل هشتم - سایر مقررات

ماده ۴۳- مؤسسه اعتباری تحت هیچ عنوان مجاز به صدور ضمانت‌نامه به منظور تضمین وام یا تسهیلات اعطایی خود و سایر مؤسسات اعتباری نمی‌باشد.

ماده ۴۴- در مواردی که برای ضمانت‌نامه‌های صادره جهت تضمین معاملات دولتی که ذینفع آنها دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی می‌باشند مقررات خاص وجود داشته باشد، این ضمانت‌نامه‌ها صرفاً در موارد یادشده، تابع مقررات خاص خود می‌باشد.

ماده ۴۵- صدور ضمانت‌نامه‌ای که ضمانت‌خواه و ذینفع آن، اشخاص غیردولتی می‌باشند، منوط به اخذ مجوز از ادارات مرکزی ذی‌ربط در مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانت‌نامه می‌باشد.

ماده ۴۶- چنانچه ضمانت‌نامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک باشد، مؤسسه اعتباری باید صرفاً بر مبنای ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده عمل نموده و هیچ‌گونه تعهد یا مسئولیتی در خصوص موارد زیر ندارد:

- ۱- اصالت و صحت هرگونه امضا، مدارک، اسناد و اطلاعات ارایه شده؛
- ۲- هرگونه اظهارات کلی یا خاص در خصوص مدارک و اسناد ارایه شده؛
- ۳- وجود کالا یا خدمات و همچنین شرح، مقدار، وزن، کیفیت، بسته‌بندی، تحویل و ارزش آنها و نیز سایر کارهای اجرایی یا آماری که در اسناد و مدارک، به آنها اشاره شده است؛
- ۴- حسن نیت، فعل یا ترک فعل، اعتبار مالی و شخصی صادرکننده اسناد و مدارک.

ماده ۴۷- چنانچه ضمانت‌نامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک باشد، مؤسسه اعتباری موظف است تصویر مدارک و اسنادی که ظاهر آنها را مطابق با مفاد ضمانت‌نامه تشخیص داده است، از طریق سامانه سپام، به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۴۸- در صورت وقوع عوامل قهری و تعطیلی مؤسسه اعتباری در طول مدت اعتبار، چنانچه فعالیت مؤسسه اعتباری پس از خاتمه اعتبار آغاز شود، ضمانت‌نامه از زمان آغاز فعالیت مؤسسه اعتباری، به مدت سی روز معتبر خواهد بود. همچنین اگر پرداخت وجه ضمانت‌نامه به دستور مقام قضایی متوقف شود، در صورتی که نظر مقام قضایی مبنی بر بلا مانع بودن پرداخت وجه ضمانت‌نامه پس از خاتمه اعتبار اعلام گردد، ضمانت‌نامه بانکی از زمان اعلام مقام قضایی، به مدت سی روز معتبر خواهد بود.

تبصره ۱- مفاد این ماده باید در متن ضمانت‌نامه نیز قید گردد.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری موظف است تمدید اعتبار ضمانت‌نامه موضوع این ماده را، حسب مورد در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۴۹- چنانچه ذی‌نفع پیش از تاریخ تعطیلی مؤسسه اعتباری به سبب بروز عوامل قهری یا پیش از تاریخ وصول دستور مقام قضایی مبنی بر عدم پرداخت، «درخواست مطالبه وجه ضمانت‌نامه» را به مؤسسه اعتباری ارائه نموده باشد، مؤسسه اعتباری موظف است حسب مورد پس از آغاز فعالیت یا اعلام مقام قضایی ذیربط مبنی بر بلامانع بودن پرداخت، ضمن رعایت مفاد مواد (۲۴) و (۲۵) این دستورالعمل، در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه، وجه ضمانت‌نامه را به ذی‌نفع پرداخت نماید.

ماده ۵۰- کارمزدهای مربوط به ضمانت‌نامه حداکثر به میزان نرخ‌های کارمزد ابلاغی از سوی بانک مرکزی قابل دریافت می‌باشد.

ماده ۵۱- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، وجه التزام تاخیر تأدیه دین را از تاریخ پرداخت وجه ضمانت‌نامه، بر اساس نرخ‌های اعلامی بانک مرکزی، نسبت به مانده پرداخت نشده وجه ضمانت‌نامه از سوی ضمانت‌خواه به مؤسسه اعتباری، محاسبه و از ضمانت خواه اخذ نماید.

ماده ۵۲- مؤسسه اعتباری موظف به طراحی و پیاده‌سازی سامانه‌ای در پایگاه اطلاع‌رسانی خود می‌باشد، به نحوی که ذی‌نفع، با مراجعه به سامانه مذکور و درج شماره منحصر به فرد ضمانت‌نامه و شناسه/کد ملی خود، به مشخصات ضمانت‌نامه صادره دسترسی داشته و اصالت ضمانت‌نامه صادره مورد تأیید قرار گیرد.

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است جهت آگاهی ذی‌نفع، موضوع و نحوه امکان بررسی اصالت ضمانت‌نامه را به نحو مقتضی در ضمانت‌نامه قید نماید.

ماده ۵۳- ایجاد هرگونه تعهدات و یا اعطای هر نوع تسهیلات به ضمانت‌خواه، از زمان پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع از سوی مؤسسه اعتباری، تا زمان وصول کامل مطالبات مؤسسه اعتباری از ضمانت‌خواه بابت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، از سوی هریک از مؤسسات اعتباری ممنوع است.

ماده ۵۴- تخلف از مفاد این دستورالعمل توسط مؤسسه اعتباری، موجب اعمال مجازات‌های انتظامی موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱ و تبصره (۳) ماده (۹۶) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه می‌باشد.

ماده ۵۵- بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، شیوه‌نامه اجرایی نحوه استفاده از «سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام)» را در خصوص ضمانت‌نامه‌های بانکی تهیه و جهت اجرا به شبکه بانکی کشور ابلاغ نماید.

ماده ۵۶- این دستورالعمل سه ماه پس از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا بوده و از آن تاریخ، صدور هرگونه ضمانت‌نامه توسط مؤسسات اعتباری منوط به رعایت کامل مفاد این دستورالعمل است. ضمانت‌نامه‌های موجود که بر اساس مقررات قبل صادر شده‌اند تا سررسید نهایی به اعتبار خود باقی بوده و تمدید این ضمانت‌نامه‌ها، تابع مقررات زمان تمدید می‌باشد.

ماده ۵۷- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، بخش مربوط به صدور ضمانت‌نامه در آیین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و ظهنویسی از طرف بانک‌ها، سایر مقررات مغایر با این دستورالعمل منسوخ اعلام می‌گردد:

پیوست (۱)

متن تعهدنامه از ضمانت خواه

«اینجانب ضمانت خواه ضمانت نامه شماره متعهد می گردم چنان چه با عدم ارائه اصل ضمانت نامه، از ناحیه اینجانب/ذی نفع به هر نحوی از انحاء موجبات سوء استفاده از آن ایجاد و منافع بانک به خطر افتد، عهده دار جبران ضرر و زیان وارده بوده و بانک محق به استیفاء حقوق تضییع شده به هر نحو و کیفیت است»

پیوست (۲)

متن تعهدنامه از ذی نفع

«اینجانب ذی نفع ضمانت نامه شماره متعهد می گردم چنان چه با عدم ارائه اصل ضمانت نامه از ناحیه اینجانب به هر نحوی از انحاء موجبات سوء استفاده از آن ایجاد و منافع بانک/مؤسسه اعتباری به خطر افتد، عهده دار جبران ضرر و زیان وارده بوده و بانک/مؤسسه اعتباری محق به استیفاء حقوق تضییع شده به هر نحو و کیفیت است»